Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.40

Slovenski dom

Štev. 129. *V Ljubljani, v sredo, 10. junija 1942-XX.* Leto VII.

Izključne pooblaščenke za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionarie esclusive per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 739:

Nadaljevanje oklepniške bitke v Marmariki

Veliki letalski in pomorski uspehi

Uradno poročilo štev. 739 pravi:

V Marmarici se nadaljujejo boji med nasprotnimi motoriziranimi oklepnimi silami. Oddelki letal vrste »Macchi«, pripadajoči četrtemu lovskemu roju, so v spopadu z mnogo močnejšimi nasprotnikovimi oddelki dosegli sijajne uspehe. V ponovnih spopadih je bilo zbitih 14 angleških letal vrste »Curtiss«. Vsa naša letala so se vrnila v oporišče. Angleško letalstvo je vrh tega izgubilo 7 strojev zaradi nastopov nemških lovcev, eno letalo pa je uničila protiletalska obramba na nekem letališču.

Angleški polet na Tarent je povzročil majhne požare, ki so jih brž omejili in ukrotili, ter lahno škodo na nekaterih stanovanjskih hišah. Žrtve ni nobene. Dva angleška bombnika sta treščila na tla, ker jih je zadelo obrambno topništvo.

Na Sredozemskem morju je neka naša torpedovka pod poveljstvom korvetnega kapitana Evgena Henkeja potopila sovražnikovo podmornico. Drugo podmornico so napadla in takoj potopila naša pomorska protipodmorniška sredstva ob sodelovanju mornariških letal.

Druga obletnica vstopa Italije v vojno

Voščila tajnika stranke vojski in mornarici — Darilo stranke za podporo vojakom

Rim, 10. junija. s. Tajnik fašistovske stranke je v imenu črnih srajc poslal načelniku glavnega stana naslednjo poslanico za oboroženе sile:

Ob drugi obletnici vojne napovedi stranka, ki je iz svojega življenja naredila drhteče in neizprosno poveličevanje ponosnega bojevniškega duha italijanskega naroda, ki je od svojega rojstva ob veri v Duceja in po fašistovskih vojnah ob sveti dolžnosti boja hranila svojo skrb, da bi izpopolnila domovinsko občutje ter je vzgajala mladino k novemu strogemu gledanju življenja, ki ga razume kot radostno in zavestno žrtev za vzor, znova potrjuje globoko hvaležnost in ljubečo trdnost duhovnih vezi, ki vežejo vse črne srajce z junaškimi oboroženimi silami fašistovske Italije. V dveh letih vojne, bojevane z najtrdnejšo voljo in vedno z dvignjenim čelom zoper zavratnost sovražnika, ki je skušal zanikati naši domovini pravično pravico do življenja, je italijansko ljudstvo razvrščeno v liktorskih vrstah, sleherni trenutek čutilo, da je orožje tisto orodje, kateremu je na bojiščih zaupano uresničenje revolucionarnih ciljev. Vedno je navdušeno izpolnjevalo sleherno dolžnost s kar najbolj gorečo vdanostjo ter je dajalo svoje plemenito srce in sebe samega v celoti temu boju. Vera stranke, ki je danes bolj kakor kadar koli odločena ponuditi vse svoje sile, da bi bila docela dosežena neodvisnost domovine, je najvišji izraz hvaležnosti in ljubezni za hrabre junake iz vseh vrst orožja, ki se bore na bojiščih. V tej veri in v tej vdanosti je zanesljivo poroštvo za zmago. Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju!

Ob obletnici dneva mornarice je tajnik stranke v imenu črnih srajc poslal mornarici naslednjo brzojavko:

»Bojevnikom na morju, ki ob drugi obletnici vstopa v vojno pod orožjem praznujejo slavo italijanske mornarice, pošilja stranka svoj goreči voščilni pozdrav. Izročila vneme, neskončne preskušnje, hrabro prestane v tolikih vojnah, sedanja dejanja, ki na Sredozemskem in na Atlantskem morju kažejo znamenje o neukrotljivi italijanski drznosti, delajo iz naše mornarice strahovito orožje, ki je znalo biti kos usodi in usodo ukloniti za vedno zmagovito srečo domovine. Junaštvo mornarjev je najzanesljivejše poroštvo, da bo fašistovska Italija v celoti gospodarica svojega morja. Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju!

Rim, 10. junija. s. Danes dopoldne ob drugi obletnici vojne napovedi, bo tajnik stranke s podtajniki in glavnimi podpoveljniki GIL-a šel k načelniku glavnega stana ter mu izročil vsoto pet milijonov lir, ki jo je dala stranka na razpolago za pomoč bojevnikom. Ker se isti dan praznuje tudi dan mornarice, se bo tajnik stranke poklonil v svetišču padlih na morju.

Rim, 10. junija. s. Na pobudo ministrstva za ljudsko kulturo so izdali in danes povsod dali v prodajo knjigo s slikami, ki ima ljudski značaj in naslov **»Drugo leto vojne«**. Druga knjiga z naslovom **»Dve leti italijanske vojne«** bo objavljena še ta mesec in bo tvorila obsežno in urejeno dokazilo o deležu, ki ga ima fašistovska Italija v kopnem, pomorskem in letalskem boju in pa v dvajsetih letih pred sedanjo svetovno vojno. Pri knjigi so sodelovali nar. sv.: Gray, Gayda, Ansaldo, Bollati, polkovnik Tosti, Apponte, Ferrari, Aldo Valori, admiral Bernotti, Orio Vergani in podpolkovnik Bitocco. Zavod L. U. C. E. je izdelal dokazilni film o dveh letih vojne. Film bodo prvič prikazovali danes v Rimu, potem pa po vseh pokrajinah. Po mnogih kinematografskih dvoranah so znova kazali dokazilne filme, posvečene hrabrim dejanjem mornarice.

Dar hitlerjeve mladine tajniku fašistovske stranke

Rim, 10. junija s. Tajnik fašistovske stranke je v Liktorskem domu sprejel »Hauptbannführerja« Wilkeja, zastopnika Hitlerjeve mladine za Italijo. Spremljal ga je podpoveljnik GIL-a Sellani. Wilke je tajniku Vidussoniju podaril kip Hitlerja kot darilo vrhovnega poveljnika Hitlerjeve mladine ter se potem poklonil grobovom padlih za revolucijo.

Vlak z darovi za italijanske vojake na ruskem bojišču

Rim, 10. junija. s. Pretekle dni je na rusko bojišče odpotoval tretji vlak Pomoči za vojsko, ki ga je uredil glavni stan vojske. Vlak sestavlja 36 voz, polnih raznega blaga, za skupno ali posamično podporo vojakom (bojišče knjižnice, zavitki z darili, različna okrepčila, vino, likerji, marmelada, limonin sok, tobak, piškoti, rezila za britje, milo). Vse to je bilo mogoče spraviti skupaj z izdatno denarno podporo državnega vodstva fašistovske stranke, vojaškega dopolavora in glavnega stana. Skupna vrednost daril znaša čez 15 milijonov lir. Vlak, ki bo prihodnje dni prinesel hrabrim bojevnikom italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji otipljivo znamenje ljubečega zanimanja domovine, spremlja nadzornik fašistovske stranke, planinski polkovnik Angelo Manaresi, razen njega pa še petnajst pohabljenih in odlikovanih častnikov, ki so jih izbrali v bojevniških družbah, odvisnih od stranke. Ti spremljevalci bodo po Ducejevi zapovedi imeli nalogo prisostvovati razdelitvi daril celo v prvih bojnih črtah.

Številke o uspehih italijanske vojne mornarice v prvih dveh letih vojne

Na Sredozemskem morju je bilo potopljenih 139 vojnih in trgovskih ladij, na Atlantskem morju 105, v Rdečem morju 1, s skupno 1,191.238 tonami

Rim, 10. junija. s Številčni podatki o delovanju italijanske mornarice v prvih dveh letih vojne od 10. junija do 30. maja kažejo, kakor pričajo uradna poročila, da je bilo sovražnikovih ladij potopljenih in poškodovanih: **bojne ladje**: potopljeni 2, poškodovana 1; **letalonosilke**: poškodovana 1; **križarke**: potopljenih 10, poškodovanih 17; **rušilci**: potopljenih 18, poškodovanih 10; **podmorniee**: potopljenih 55, poškodovane 3; **petrolejske ladje**: potopljenih 6; **parnikov**: potopljenih 17, poškodovani 3; **ladje nedoločene vrste**: poškodovanih 5.

Na Atlantskem morju je bila potopljena **ena bojna ladja**, poškodovani **dve ksrižarki**, potopljeni **4 rušilci** in **5 pomožnih ladij. Parnikov** je bilo tam potopljenih 75, poškodovan **1. Petrolejskih ladij** je bilo potopljenih 20, poškodovana **1.**

Na Rdečem morju je bila poškodovana **1 križarka, potopljena 1 pomožna ladja, 9 parnikov** in **2 petrolejski ladji**

Vsega skupaj je bilo **na Sredozemskem morju potopljenih 139 ladij. poškodovanih 48, na Atlantskem morju potopljenih 105 ladij, poškodovane 4, v Rdečem morju potopljena 1 ladja, poškodovana 1.**

Vsega skupaj je bilo potopljenega za 1,191.238 ton nasprotnikovega vojnega in trgovskega ladjevja.

Angleško pomorsko poveljstvo je do 31. maja 1942 priznalo, da so italijanske pomorske sile potopile **56 angleških vojnih ladij** in sicer 7 križark, 17 rušilcev, 22 podmornic, 2 torpedovki, 1 monitor in 1 polagalko min ter 6 pomožnih ladij.

Pomorskih spopadov med vojnimi ladjami je bilo od 10. junija 1940 do 31. maja 1942 **23. Nastopi napadalnih ladij so bili**: 26. marca 1941 na zaliv Suda, kjer je bila potopljena 1 križarka, ena 20.000 tonska petrolejska ladja ter en 12.000 tonski parnik; 26. julija 1941 na Gibraltar, kjer os bili potopljeni 4 parniki; 26. julija 1941 na Malto z nedoločenim uspehom, toda eksplozije, ki so jih silšali dokazujejo, da so bili cilji doseženi; 19. decembra 1941 na Aleksandrijo, kjer sta bili zadeti in ohromljeni oklepnici »Queen Elisabeth« in »Walliant«.

Trgovskega brodovja je bilo potopljenega do 31. maja 1942:

Z mornariškimi sredstvi: **na Atlanskem morju** 93 za 666.943 ton, **na Sredozemskem morju** 25 za 179.639 ton. **po drugih morjih** 11 za 59.008 ton, **vsega skupaj 129 ladij z 906.590 tonami. Z letalskimi sredstvi** je bilo na Sredozemlju potopljenih 63 parnikov s 402.000 tonami, po drugih morjih 1 s 5000 tonami, skupaj 63 ladij s 407.000 tonami. Vsega skupaj in povsod je bilo potopljenih 193 trgovskih ladij z 1,313.590 tonami.

Podmorniški nastopi so prinesli naslednje uspehe:

Na Sredozemskem morju so podmornice potopile 4 križarke, poškodovale 6, potopile 11 rušilcev, poškodovale 1 in potopile 4 podmornice. Potopljena je bila pomožna ladja. 12 parnikov, 6 petrolejskih ladij, poškodovana 2 parnika. Na Rdečem morju so bili potopljeni 3 parniki ter 2 petrolejski ladji. Na Atlantskem morju je bila potopljena 1 bojna ladja, poškodovani 2 križarki, potopljeni 4 rušilci, 5 pomožnih ladij, 75 parnikov, 18 petrolejskih ladij, poškodovan 1 parnik in 1 petrolejska ladja.

Vsega skupaj so podmornice potopile 146 ladij in jih poškodovale 15 s skupno 940.725 tonami.

Mornariške enote so od začetka vojne do dne 30. aprila 1942 prevozile:

na Sredozemskem morju: površinske ladje 4,600.275 milj, podmornice 784.561 milj.

Na Atlantskem morju: podmornice 647.970 milj. Vsega skupaj so italijanske podmornice v tem času prevozile 1,432.531 milj.

Do 31. maja 1942 je padlo v mornarici: častnikov 136, nižjih častnikov 314, podčastnikov 299, mornarjev 1200. **Pogrešajo** pa častnikov 494, nižjih častnikov 1383, podčastnikov 1113, mornarjev 5760. **Ranjenih** je 244 častnikov, 369 nižjih častnikov, 374 podčastnikov ter 1782 mornarjev.

Interniranih ujetnikov je: častnikov 630, nižjih častnikov 1587, podčastnikov 1628, navadnih mornarjev 8225. **Vsega skupaj znašajo izgube torej: častnikov 1504, nižjih častnikov 2635, podčastnikov 3400, navadnih mornarjev 16.689, skupaj 25.543.**

Skupina italijanskih novinarjev je te dni obiskala Bukovino. Izleta se je udeležil tudi italijanski poslanik v Bukarešti Bova Scoppa. Snoči je italijansko poslaništvo priredilo slovesen sprejem, pri katerem so bili tudi romunski oblastniki in predstavniki krajevnega in tujega tiska.

Nadaljevanje velike bitke za Sebastopol

Pomen uspehov na tem odseku ruskega bojišča. Angleški letalski napadi na nemške stanovanjske predele

Hitlerjev glavni stan, 10. junija. Nemško vrhovno poveljstvo pravi v včerajšnjem vojnem poročilu:

Na utrjenem odseku pri Sebastopolu se boji nadaljujejo. Naša pehota je ob uspešni podpori težkega topništva in močnih letalskih sil v naskoku zavzela vrsto trdnjavic na važnih višinah ter krvavo odbila sovjetske protinapade.

Severovzhodno od Harkova so spodleteli slabotni sovražni napadi. Na srednjem in severnem odseku so bile obkoljene sovražne skupine ob uspešni podpori letalstva stisnjeni na tesnejši prostor. Krajevni sovražnikovi napadi niso bili uspešni.

Na Ladoškem jezeru je bila trgovska ladja poškodovana z bombami

V Severni Afriki se boji nadaljujejo. Angleška letalska sila je tod izgubila 22 letal.

Pri dnevnem, vojaško neuspešnem napadu na Rokavsko obal so nemški lovci sestrelili 7 angleških letal. Ob obalah Severnega morja je pomorsko topništvo zbilo en sovražni stroj.

V pretekli noči so sovražna letala napadla več krajev vzhodne Nemčije. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Škode je bilo zlasti v stanovanjskih četrtih in na javnih poslopjih.

Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 16 napadajočih bombnikov.

Pri napadu na veliko skupino sovražnih ladij v Ledenem morju, ki so bile na poti v Sovjetsko zvezo, so se prav posebno odlikovali kapetan Flechner, opazovalec podporočnik Richtering in pilot podčastnik Pusabeg.

Berlin, 10. junija. s. V pristojnih vojaških krogih so glede dogodkov pri Sebastopolu snoči izjavili: boji se razvijajo na precej tesnem prostoru in na ozemlju, ki je bil sovražniku pripraven, da je tamkaj lahko zgradil silne moderne utrdbe. Iz tega sledi, da je osvojitev nekaj pičlih metrov prostora že uspeh. Sovjeti ne branijo Sebastopola, ker bi to pristanišče imelo zanje kako strateško važnost, marveč samo zaradi velike pomembnosti, ki bi ga imelo za Nemce, če bi se ga ti polastili.

Hitler in Himmler govorita na pogrebu policijskega generala Heydricha v Berlinu

»Heydrich je bil eden najboljših narodnih socialistov in eden najmočnejših branilcev Nemčije«

Berlin, 10. junija. s. V Berlinu so z velikimi slovesnostmi pokopali namestnika nemškega pokrovitelja za Češko, poveljnika nemške policije, generala Heydricha. Pogrebni obredi so bili v kanclerski palači in sicer v mozaični dvorani. Navzočne so bili poleg Hitlerja vse najvišje osebnosti iz vlade in narodno socialistične stranke. Na pogreb generala Hydricha je prišel tudi predsednik češkomoravskega protektorata, dr. Hacha.

Načelnik SS oddelkov, Himmler, je imel pri tej priliki govor, v katerem se je spominjal pokojnikovega življenja in delovanja, njegovega čistega značaja, njegove izredne duševne bistrosti, izredne odločnosti in volje ter njegove najčistejše vere v narodni socializem. »Kot načelnik kriminalne policije — je dejal Himmler — je prinesel poživljajočega duha, ki je prenovil in moderniziral policijski zbor ter ga naredil učinkovitejšega. Kljub vojni ni bilo zločinstvo v Nemčiji nikdar tako nizko kot v sedanji dobi. Kot načelnik politične policije je imel Heydrich posebno težavno in pa kočljivo nalogo, pa tudi na tem področju je znal vedno z neizprosno strogostjo razviti globok smisel za pravičnost. Zločinci, judje in sovražniki so ga sovražili in se ga zelo bali, pa tudi nekateri Nemci ga niso pravilno razumeli. Ko je prišel na mesto nemškega protektorja, so Čehi mislili, da njegovo imenovanje pomeni začetek krvavega in nasilnega režima. Toda, čeprav je nasproti krivcem nastopal najstrožje, je vendar dal vsem tistim, ki so imeli voljo do dela, možnost za sodelovanje. Bil je krstalnega značaja in čistega srca. Vojak po duhu je, potem ko se je boril nad norveškim, holandskim in francoskim nebom, ob izbruhu vojne proti boljševizmu znova odšel na bojišče, ne da bi bil komu kaj dejal, in tedaj se je edinokrat zgodilo — je dejal Himmler — ko mi je nekaj prikril. Pri tisti priliki je tako rekoč na čudežen način ušel smrti. Sovjetska protiletalska obramba je sestrelila njegovo letalo, ki je padlo na tla med nemško in rusko bojno črto. Posrečilo pa se mu je, da se je živ in zdrav spet vrnil med svoje. Usoda je hotela, da mu je zločinčeva roka vzela življenje. Britanska bomba, ki so jo najeti zavratni morilci vrgli na Heydricha, je ugasnila življenje delovnega moža, moža, ki je bil pripravljen na žrtve in se je ves posvetil nemški stvari. Sili duha se je v Heydrichu pridruževala neobičajna telesna sila: smrtno zadet je imel še vedno toliko moči, da je dvakrat ustrelil na napadalce.

Pred njegovimi zemeljskimi ostanki — je končal Himmler svoj govor ponovimo sveto prisego, da bomo maščevali njegovo smrt in strli sovražnike nemškega Reicha.«

Nekaj ganljivih besed je nato spregovoril tudi Hitler. Heydrich — je dejal — je bil eden najboljših narodnih socialistov, eden najmočnejših braniteljev Nemčije in eden najsrditejših nasprotnikov sovražnikov Nemčije. Padel je za stvar velike Nemčije.

Na koncu svojega govora je Hitler sporočil, da je odlikoval pokojnika z najvišjimi častmi, ki so prihranjene za domovino zaslužnim možem. To je najvišje nemško odlikovanje, ki ga je prvi prejel minister Todt. Hitler je sam pripel najvišje odlikovanje na blazino, na kateri so bila že druga pokojnikova odlikovanja, nato pa položil pred krsto velik venec rož. Med mnogoštevilnimi drugimi venci je bil tudi venec, ki ga je poslal italijanski veleposlanik Alfieri, dalje venci, ki so jih dali podtajnik notranjega ministrstva Buffarini, načelnik italijanske policije, italijanski notranji in policijski minister.

Od kanclerjeve palače so Heydrichovo truplo med gostim špalirjem odpeeljali na invalidsko pokopališče, kjr je bil pogreb.

Vesti 10. junija

Obvezna delovna služba je bila uvedena na Hrvaškem za vse moške od 18. do 60. leta starosti. Pomagali bodo pri poljskih delih pri setvi in žetvi in pri regulacijah.

Bukareštanska policija je prijela 80 Judov, ker so ponarejali listine za osvoboditev Judov iz obvezne delavne službe. Judje so take listine plačevali od 50.000 do 100.000 lejev.

Japonske oblasti v Šanghaju so odkrile teroristično skupino, ki je zakrivila več sabotažnih dejanj na železniški progi Šanghaj—Nanking. Doslej so prijeli 50 oseb.

Z nemškim železnim križem je bil odlikovan vodja belgijskega nacionalistinega gibanja, Degrelle, ki pripada legiji valonskih prostovoljcev. Pred kratkim pa je bil imenovan za poročnika zaradi posebnih junaštev na ruskem bojišču.

Brazilski predsednik Vargas je odpoklical poslanika pri kanadski vladi Bariosa, ki bo najbrže prevzel posle zunanjega ministra.

V odgovor na Rooseveltovo obtožbo, da Japonska v vojni proti Kitajski uporablja strupene pline, je zastopnik japonske vlade Heri izjavil: Japonska se nikoli ni in se nikoli ne bo poslu̇evala bojnega plina proti sovražniku, razen če bi sovražnik prekršil mednarodno pravo, ki prepoveduje uporabo plinov.

Novi portugalski minister za kolonije, Caciro, je ob prevzemu poslov dejal, da je treba Portugalski največja sloga, ako hoče ohraniti državo in svoja čezmorska posestva v sedanji sestavi.

V Krakov je prispel na povabilo nemškega generalnega guvernerja dr. Francka slovaški vojni minister general Čatloš. Udeležil se bo prireditve tamkajšnje hitlerjevske mladine.

15. junija bo spet vzpostavljena železniška zveza med Bolgarijo in Turčijo za direktni javni promet. Zveza bo tudi med Bolgarijo in Tracijo skozi turško ozemlje.

Razprava proti sovjetskim padalcem v Sofiji

Sofija, 10. junija s. Včeraj se je pri vojaškem sodišču v Soliji začela razprava zoper skupino 26 sovjetskih padalcev, ki so jih vrgli na bolgarska tla lani blizu rudnikov v Verniku, da bi tam delali sabotaže.

Selitev sovjetske industrije v Azijo

Bukarešta, 10. junija s. Kakor poroča list »Curentul«, je moskovska radijska postaja v nedeljo zjutraj javila, da je Stalin zapovedal preselitev vse sovjetske industrije iz evropske Rusije v azijske pokrajine sovjetske zveze. List trdi, da Sovjeti, kakor kaže ta novica, izdajajo izredne ukrepe z ozirom na bodoče nemške vojne nastope, o katerih že sami domnevajo, da jim je namenjen uspeh. Toda preselitev velikih industrij v pokrajine, ki so brez prometnih zvez in brez surovin, ne bo mogla prinesti nobene koristi.

Najvažnejše madžarske naloge v sedanji vojni

Budimpešta, 10. junija s. Ko se je predsednik madžarske vlade de Kallay vrnil iz Hitlerjevega glavnega stana, je časnikarjem povedal naslednje:

»Prva naša naloga je sodelovanje v vojni in mi bomo do kraja izpolnili obveznosti, ki smo jih glede tega sprejeli. Druga naša dolžnost, nič manj važna, pa je pomnožiti industrijsko in kmetijsko izdelavo v naši državi do skrajne mere.

Letni delovni obračun Muzejskega društva

Ljubljana, 10. junija.

Muzejsko društvo v Ljubljani je podalo včeraj obračun svojega znanstvenega dela za našo zgodovino. Sinoči ob pol 6 so se zbrali v prostorih muzejske čitalnice vsi predstavniki našega požrtvovalnega znanstvenega kroga, delovni člani ljubljanskega Muzejskega društva, kateremu načeluje vseučiliški rektor g. dr Milko Kos. V uvodnih besedah je predsednik Kos pozdravil zastopnika prosvetnega oddelka Visokega komisariata inšpektorja g. Kranjca, zastopnika mestne občine ljubljanske g. dr. Dolinarja in zastopnika Priodoslovnega društva g. dr. Dolarja, nato pa se spomnil v pretekli poslovni dobi umrlih članov in vnetih društvenih sotrudnikov: velikega društvenega dobrotnika, veletrgovca Andreja Mejača, župnika Zorka v Kamni gorici, vnetega sodelovca in sotrudnika društvenega glasila, pokojiega ravnatelja Študijske knjižnice prof. dr. Žigona, zgodovinarja dr. Trdana Frana, glasnikovega sotrudnika vseučiliškega profesorja Metoda Dolenca, ki je dal Glasniku dragocene znanstvene prispevke, in pred kratkim preminulega vseučiliškega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha, ki je bil prav tako delaven in vnet član Muzejskega društva.

Nato je predsednik poročal o splošnem društvenem delu, ki so ga člani posvetili zlasti znanstvenem glasilu društva »Muzejskemu glasniku«. Pripravlja se tudi že nov letnik. Druge akcije, kakor n. pr. zborovanje slovenskih zgodovinarjev, so izostale. Predsednik je nato izrekel posebno zahvalo Visokemu komisariatu in bivšemu ljubljanskemu županu dr. Adlešiču, ki sta tudi letos naklonila društvu izdatni podpori ter tako dali vzpodbudo za nadalnje uspešno znastveno delo.

Mesto odsotnega društvenega tajnika g. dr. Zvitterja je poročal Glasnikov urednik, ravnatelj muzeja g. dr. Mal. Poročal je, da je imel odbor v pretekli poslovni dobi 3 redne in 1 izredno sejo. Odbor se je med letom spremenil. Mesto blagajnika je prevzel tedanji društveni arhivar prof. Miklavčič Maks, mesto društvenega tajnika pa dr. Mal. Muzejsko društvo v Ljubljani je štelo ob zadnjem občnem zboru 246 članov, to število pa je padlo na 220. Ravnatelj dr. Mal je nato poročal o 20. letniku »Glasnika«. Poleg drugih znanstvenih poročil je priobčil »Glasnik« 50 književnih kritičnih poročil. Zaključni snopič je obsegal 72 strani.

Blagajniško poročilo je podal g. prof. dr. Miklavčič Maks. Ob preteklem računskem zaključku je imelo društvo 6.236 lir denarja. V pretekli poslovni dobi je bilo 11.640.79 lir dohodkov in 6.260 lir izdatkov. Pri dohodkih je glavni delež podpora 9.500 lir ter članarina, ki je znesla 1.680 lir. Čisti donos ob sedanjem občnem zboru je 11.636.95 lir.

Zanimivo je bilo poročilo društvenega arhivarja g. dr. Ložarja Rajka, vršilca dolžnosti ravnatelja Etnografskega muzeja. Lani je društvo poslalo raznim znanstvenim zavodom 120 izvodov Glasnika, v pretekli poslovni dobi pa 110. Celotni zborki Glasnika sta naročila Bollettino della Commissione Archeologia del Governatorato di Roma in Notizie,Ministero dell'Interno-Ufficio Centrali degli Archivi di Stato. Društvo je za to dobilo kot protidar druge znanstvene revije, tako, da šteje kartoteka Etnografskega muzeja 220 znanstvenih revij. Mnogo svetovnih revij prihaja zelo neredno in je društvo naredilo potrebne reklamacije. Pri knjižničarskem delu sta pridno pomagala prof. Jug Stanko in ravnatelj g. dr. Mal. Predsednik, vseučiliški rektor g. dr. Milko Kos, se je sedanjemu arhivarju g. dr. Ložarju zahvalil za velik trud in vestno delo v knjižnici.

Pri volitvah je bil izvoljen sledeč odbor: Vseučiliški rektor g. dr Milko Kos, ravnatelj g. dr. Mal, bibliotekarka vseučiliške knjižnice dr. Pivec-Stele, vseuč. prof dr. Kelemina Jakob, univ. prof. dr. Turk Jože, prosv. inspektor Silvo Kranjec, dr. Ložar Rajko, muzejski arhivar prof. Jug. Stanko, docent dr. Zvitter Franc in prof. Miklavčič Maks.

V treh vrstah...

V Belgradu je bil velik mladinski koncert pod vodstvom učitelja in pevovodje Slovenca Albina Fakina. Na koncertu so nastopili tudi Slovenci, ki pridno sodelujejo pri glasbenih prireditvah. Zlasti sta uspela s svojimi nastopi tenorist Blaž Oblak in sopranistinja Ivanka Tavčarjeva.

Katoliška cerkev v Kragujevcu je dobila nov križev pot. Naslikala ga je gdč. Jasna Prinčeva, bivša meščanskošolska učiteljica za risanje in gospodinjstvo.

V Kragujevcu so imeli Slovenci šmarnične pobožnosti. Ljudsko petje je vodil župnik gosp. Žalar.

V Mozirju se je smrtno ponesreil pri podiranju dreves v gozdu posestnika Orla štiriletni sosedov sinek Štefan Presečnik. Drevo je padlo na otroka in mu zdrobilo lobanjo.

40 mladih kočevskih priseljencev je prispelo v kmetijsko šolo v Grottenhof pri Gradcu.

Poglavnik je te dni podpisal statut hrvatske pravoslavne cerkve. Za metropolita v Zagrebu je bil imenovan Germogen katerega so preteklo nedeljo v Zagrebu slovesno ustoličili.

V Kragujevcu sta se poročila g. T. Potočnik in gdč. M. Pungartnik. Bilo srečno!

Novice iz Države

Zdravstvena avtokolona tudi v Dalmiziji. — Guverner Dalmazije je dal potrebna navodila in sredstva za ustanovitev posebne zdravstvene avtomobilske kolone, ki bo vozila od kraja do kraja. Obiskala bo vse vasi in vasice. Enako nalogo pa bo na otokih izvrševala posebna kolona, ki se bo vozila s posebno zdravniško ladjico. Najprej bodo pregledali zdravstveno stanje vseh šolskih otrok.

Napredek v svilorejstvu. Številčni podatki, ki so bili objavljeni o stanju svilorejstva v Italiji, povedo, da je ta gospodarska panoga v zadnjih letih lepo napredovala. Predlanskim je bilo v vsej državi že skoraj pol milijona družin, ki so gojile sviloprejko. Kakor se je bilo večalo število gojilcev, tako se je dvigala tudi letna pridelava svilnih kokonov. V številkah izraženo je znašal napredek letno povprečno 3—5%. Središče svilorejstva je v Venezijski pokrajini.

Italijansko-madžarska trgovina. Lani je madžarska trgovinska bilanca dosegla prvikrat po prvi svetovni vojni aktivni saldo. Predlanskim je bila bilanca pasivna za 88 milijonov pengö, lani pa aktivna za 61 milijonov. Prvo mesto v madžarski trgovini zavzemata seveda Italija in Nemčija. Uvoz iz Italije je znašal lani 150 milijonov pengö ali za 94 milijonov več kakor predlanskim. Italijanski uvoz v Madžarsko obsega 21% vse madžarske zunanje trgovine. Izvoz iz Madžarske v Italijo pa je znašal lani 114 milijonov pengö ali 30 milijonov več kakor leto prej.Nemčija pa je izvozila na Madžarsko blaga v vrednosti 450 milijonov pengö ali 62% vsega madžarskega uvoza. Nasprotno pa je Madžarska izvozila v Nemčijo blaga za 508 milijonov.

Kršilci določil o izdelovanju blaga iz tipiziranih tkanin. V Prato je policija zasledila tajno trgovino s tkaninami, ki niso bile izdelane iz takšnega tkiva, kakor ga predpisuje zakonska uredba. Detektivi so ugotovili, da je obstojalo posebno skladišče neke tovarne, v katerem so bile delno tkanine iz avtarkičnega tkiva, delno pa tudi tkanine iz volne. Preiskava je spravila na dan nove podrobnosti V zvezi so si bili trije tovarnarji in dva razpečevalca. Imeli so posebno skrivno skladišče, v katerem so bile zgolj volnene tkanine. Policija je vsa skladišča odkrila in blago zaplenila Vredno je bilo več kakor milijon lir. Krivci bodo prišli pred posebno sodišče.

Deček zgorel s hišo. V okolici Padove je v neki borni hišici nenadoma iz neznanih razlogov nastal požar. Domači, katere je prasket plamenov zbudil iz spanja, so poklicali sosede na pomoč. V zmei, ki je ob takšnih nesrečah kaj običajna, so vsi pozabili na lastnikovega desetletnega sina. Oče in mati sta požrtvovalno gasila ogenj in pri tem je žena dobila težke opekline, da so jo morali takoj oddati v bolnišnico. Nazadnje pa so se spomnili tudi na dečka. Ko so se reševalci v najhujšem ognju podali v hišo, so našli le dečkovo izogledenl otruplo.

4 milijone lir nedovoljenega zaslužka. Na zahtevo ministrstva za valute in izmenjavo je policija naredila temeljito preiskavo v pisarniških prostorih tvrdke Luzzatto v Milanu. Ta tvrdka je bila glavna zastopnica nekega romunskega podjetja za parafin, in je dobavljala več industrijskim podjetjem svoje blago. Da pa je cene parafinu lahko poljubno narekovala, si je dala od romunskega dobavitelja izstaviti prazne račune, doma pa so pocem cene vpisali takšne, kakršne so jim pač kazale. Tako je tvrdka Luzzatti zaslužila v dveh letih nekaj nad štiri milijone lir preveč in čez mero, katero dovoljujejo zakoni. Lastnika so prijeli in ga oddali v zapore.

Prekupčevalec z zlatom, ki se je ujel v past. Okrog Bielle je policija zasledila tajno prekupčevanje z zlatom in tujimi valutami. Policijski komisar Marocco je na zvijačen način prišel v stik z enim verižnikom in začel z njim sklepati kupčije. Najprej je dobil 40 zlatih šterlingov za 38.000 lir. Verižnik mu je potem obljubil, da mu lahko prinese še več zlatega denarja. Mislil je, da je komisar petičen meščan, ki bi rad gotovino naložil v zlato. Domenila sta se za ponoven sestanek in verižnik je prinesel 50 zlatih kovancev. Tedaj pa je bila na mestu tudi policija, ki je verižnika prijela. Za njim je prišlo v zapor še šest drugih grešnikov, ki so na debelo verižili z zlatom in tujimi valutami. Pri njih je policija zaplenila zlatnine in dragocenosti za četrt milijona lir.

Skrivnostna tatvina dveh prstanov, pa še skrivnostnejša najdba. Neki bogati gospe iz Milana sta iz domače blagajne izginila dva silno dragocena prstana. V enem je bil vdelan velik briljant, vreden 230.000 lir, v drugem pa safir, vreden 170.000 lir. Čim je dragocenosti pogrešila, je gospa naznanila stvar oblastem. Preiskava se ni mogla opreti na prav nobeno sled, ker okradenka sploh ni mogla navesti približnega dneva, ko naj bi bila tatvina izvedena. Silno pa je bila presenečena, ko ji je prodajalka pri trgovcu za zelenjavo, pri kateri je tista gospa stalno kupovala, nekega dne pokazala dva krasna prstana in jo vprašala, ali nista morda njena. Povedala je, da je prstana v trgovini zastavil neki neznanec. Zasledovanje za tem moškim je bilo zaman. Toda okradenka je dobila svoj zaklad nazaj.

Gozd – največje bogastvo Ljubljanske pokrajine

Ljubljana, 10. junija.

Ako premislimo vse gospodarske vire, ki jih imamo v Ljubljanski pokrajini, potem moramo takoj dati našim gozdovom prvo mesto. Kar premore pokrajina polja, je tega komaj toliko, da krije le v nekaterih pridelkih domačo potrebo, kakor recimo s krompirjem in fižolom ter z zelenjavo, seveda, če je vse polje racionalno obdelano. pri žitu pa smo vseskoz navezani na uvoz. Kar se tiče preskrbe z mesom, bi naša pokrajina v skrajni sili krila sama potrebe z govedino, nikakor pa ne s svinjino in z maščobami. Tudi vinogradništvo ne krije domačih potreb. Med vsemi kmetijskimi panogami je torej le gozd naša aktivna postavka, kjer moremo računati na izvoz.

Naša pokrajina je tipično gozdna dežela. Vsa pokrajina meri nad 4500 kvadr. kilometrov ali točno 454.500 hektarjev. Od tega je z gozdom pokritega sveta skoraj 200.000 haktarjev ali 44%. Vsa druga zemlja odpade na obdelano polje, na vrtove, sadovnjake in vinograde, majhen odstotek seveda tudi na zazidani svet, prometna pota in na neplodna zemljišča.

Skoraj ves naš gozd je visokoploden, visok gozd, nizkih gozdov je le kakih 3%. Goje jih tam, kjer potrebujejo kolje za vinograde ali kaj podobnega. Še manj pa je srednjega gozda, to je takega, kjer je visoki gozd pomešan z nizkim.

Kar se tiče vrste gozdnih dreves, je povečini naš gozd mešan, to se pravi, da skupno rastejo listnata drevesa z iglastimi. Čistih listnatih gozdov je pri nas kakšnih 55.000 ha, čistih iglastih pa kakšnih 21.000 ha.

Skoraj ves naš gozd raste na takih tleh, kjer je možna leta kultura, ne pa morda kakšne njive ali vinogradi. Le kakih 20% vsega našega gozda bi se dalo spremeniti v druge kulture. Torej predstavlja naš gozd povečini edino mogočo koristno izrabo tal. sicer bi morala ostati ta zemlja prazna in bi zaradi poslabšanja vremena, nevarnih hudournikov in podobnega, celo škodljivo vplivala na druge kulture.

Pri nas je mnogo gozdov na kraških tleh, to se pravi takih, kjer se gozd ne obnavlja sam, temveč je treba vedno in redno skrbeti za pogozdovanje. Nekaj gozdov raste tudi na slaborodnih tleh, nekaj po strminah. Vsega tega gozda, ki utegne biti ogrožen, ako ga človek zanemari, je pri nas kakšnih 42%, drugi gozd pa je v resnici zmožen obnove iz sebe samega.

Do malega ves gozd pri nas je last zasebnih posestnikov. Dobre tri četrtine gozda so sama majhna gozda posestva, velika izkod 40 ha. Takih gozdov je skupno 154.130 ha. Največ teh gozdov je prav majhnih. Deset gozdnih posestev meri 40 do 49 ha, med temi so tudi gozdovi državnih železnic, ki merijo 47 ha.

Pokrajinski kmetijski zavod v Mali Loki ima gozd, velik 58 ha. Imovna občina v Marindolu ima 64 ha gozda, neki cerkveni red pa 68 ha. Skupno je šestinštirideset gozdnih posestev v pokrajini v velikosti od 50 ha do 97 ha.

Od 100 ha do 196 ha velikih gozdnih posestev je v pokrajini devetintrideset. Med temi meri neko samostansko posestvo 149 ha, nekega denarnega zavoda 178 ha, umobolnice 125 ha in mestne občine novomeške 118 ha.

Enajst gozdnih posestev je velikih od 207 ha do 463 ha. Tako ima neki denarni zavod 340 ha velik gozd, državni erar pa 255 ha.

Devet gozdnih veleposestev meri od 530 ha do 985 ha. Med temi so posestva bivšega kranjskega verskega zaklada, ki meri 828 ka, zemljiške zajednice v Radotovičih 773 ha in nekega denarnega zavoda 531 ha.

Tri veleposestva in sicer dve zasebni in neko samostansko merijo od 1020 do 1120 ha. Štiri gozdna veleposestva merijo od 1440 ha do 2000 ha. Vsa so zasebna last.

Največje gozdno veleposestvo pri nas predstavljajo razlaščeni gozdovi, ki merijo 16.065 ha. Po odstotkih je naš gozd v naslednjih rokah: 88.34% je zasebnih gozdov, med temi so tudi solastniki, kakor zemljiške zajednice, Državne in pokrajinske ustanove imajo komaj 0.25% vsega gozda, občine in vasi 0.3%. Cerkev, razne nadarbine in samostani imajo 1.55% gozda. Delniške družbe in denarni zavodi imajo 1.50% gozda. Za koristnike agrarne reforme je bilo razlaščenega 8.03% gozda, ki ga skupno upravljajo. Ostane še malenkost 0.03% gozda, ki je last raznih društev in podobnih korporacij.

Dejstvo, da je velika večina naših gozdov v rokah malih zasebnikov, to je kmetov, je razveseljivo s socialnega vidika, ne pa tako z gozdarskega. Mali kmet namreč ne more ali pa ne zna prav ravnati z gozdom. Že rentabiliteta gozda je preračunana včasih na 80 let, tudi na 100 let. Kmečko posestvo pa dostikrat tako dolge dobe ne utegne čakati. Pogosto je kmetija v denarnih zadregah in ob takih prilikah — zapoje sekira v gozdovih. Zato vidimo pogosto slabo poraščene, razredčene gozdove, nepravilno negovane in podobno.

Pravilno bi bilo in to skušajo oblasti zadnja leta tudi doseči, da sme posestnik v svojem gozdu na leto posekati kvečjemu toliko, kot na leto doraste. Zaloga lesa mora biti v gozdu vedno vsaj na stalni višini, če je le mogoče, pa mora polagoma celo naraščati, zlasti v slabih gozdovih, ki se morajo boljšati od leta do leta. Kmetije zdaj niso v takih denarnih zadregah, da bi morale sekati celo slabe gozdove in upati je, da se to stanje gozdov nekoliko zboljšalo.

Drugo, kar je potrebno, pa je pogozdovanje, zlasti na kraških tleh. Razne drevesnice dajejo zdaj kmetom poceni drevesne sadike, revnim celo zastonj. Tudi mladino je treba vaditi v pogozdovanju in nekatere šole to že več let z uspehom opravljajo. Mnogo je tudi pustih goličav, ki bi se dale spremeniti v gozdove.

Za našo skrb za gozdove nam bodo nedvomno hvaležni rodovi, ki pridejo za nami in za katere moramo že zdaj skrbeti! (— r)

Zanimivo življenjsko zavarovanje

Ljubljana, 10. junija.

Na zavarovalnem tehničnem polju so najrazličnejše metode, kako je možno zavarovati razno premično in nepremično premoženje proti eventualnim škodam in poškodbam. Zavarovalnice zavarujejo hiše proti požaru, zavarujejo človekovo življenje proti plačilu primerne rente, ko se doseže določena starostna doba ali pa ko človek umrje in dobe njegovi dediči primerno zavarovalnino, zavarovalnice zavarujejo razno blago med prevozom po širokih morjih in možna so še druga zavarovanja.

Eden največjih zavarovalnih zavodov v Italiji, imenovan INA, slovensko Narodni zavarovalni zavod je sedaj vpeljal poseben način zavarovanja. Ta dopušča k podpisovanju 5% devetletnih zakladnih bonov z obročnim plačevanjem. Pogodbeniku nudi tako zavarovanje primerne ugodnosti. Ob emisiji zakladnih bonov daje zavod posebne zavarovalne police, ki so zvezane s temi devetletnimi zakladnimi boni in so lahko te police treh različnih oblik, tako dve v obliki običajnih in ena v obliki ljudskih polic, slednje s sledečimi značilnostmi: Ljudska polica nudi zavarovanje brez zdravniškega pregleda, zavarovalna doba traja 8 let, premija se Narodnemu zavarovalnemu zavodu plačuje v največ 96 mesečnih obrokih po 6 lir za vsak bon nominalne vrednosti po 500 lir, dočim znaša prvi obrok v zvezi z raznimi stroški 8 lir. Zavarovalna glavnica znaša od 500 do 2.500 lir oziroma eden do pet zakladnih bonov. V slučaju zavarovančeve smrti vsled nezgode se izplača upravičencem 500 lir v gotovini za vsak zakladni bon, dalje so posebne olajšave ob rojstvu otrok. Obstojajo še druge olajšave, med katerimi je za dijake kakoršnihkoli šol priznano tudi znižanje plačilnih obrokov na sedem let in pol oziroma na 90 mesečnih obrokov. Člani Združenja zasebnih nameščencev se lahko koristijo s tem, da plačujejo za 8 letno zavarovalno mesečno premijo 7 lir, namesto 6 lir, pri čemur so deležni posebnih ugodnosti in zvišanja zavarovalnega kapitala. Za ta način zavarovnja je sedaj tudi v Ljubljani primerno zanimanje.

Sprejemi pri papežu. V konzistorialni dvorani je papež sprejel vse člane svoje telesne garde, v kateri so izključno Švicarji. Papež je vsakemu gardistu daroval rožni venec in imel nanje nagovor v nemščini. Za temi je sprejel 190 gojencev jezuitskega zavoda z vsemi profesorji vred. Sledili so potem mali nemški otroci, ki so nekaj dni prej prejeli prvo sv. obhajilo. Končno je sv. oče sprejel v zasebno avdienco japonskega poslanika in njegovo gospo.

Padec z osla mu je prinesel pol milijona lir. Kmet Pizzicanella Vincenzo iz okolice Rima je jezdil na oslu. Nenadoma pa ga je muhasta žival stresla raz sebe, da se je mož precej pobil. Ko je ležal pobit na tleh in mu je v glavi vse šumelo, so se mu pojavile tudi neke številke. Mož si jih je zapomnil in šel nanje stavit na običajno loterijo. Vse njegove številke, na katere je stavil deset lir, so bile izvlečene in mož je dobil pol milijona lir. Iz hvaležnosti je sklenil svojemu oslu zgraditi krasen hlev, za ves ostali denar pa si bo kupil velik kos polja in ga bo vsega obdelal.

Judje na prisilnem delu. Pred tednom dni so prvikrat uporabili skupine judov pri javnih delih v Rimu. Po nedavnih uradnih objavah so se morali vsi judje javiti na delo. V Rimu se jih je javilo 158. Nekaj od njih je bilo bolnih, deset pa se jih ni javilo. Te bo zadela kazen, kakor jo določajo predpisi. Podobno bodo uporabili jude pri javnih delih tudi v drugih večjih krajih.

E. Wallace 45

RDEČI KROG

ROMAN

Dekle je nekaj zamrmralo samo pri sebi, potem pa je sprejelo povabilo in se usedlo.

»Hotela sem z vami govoriti zaradi Flusha Barneta,« je dejala. »Govori se, da ga nameravajo po krivem obdolžiti umora. Toda vam je prav gotovo znano, da je on pri vsej tej stvari nedolžen.«

»Jaz da to vem? Kako neki naj bi vedela?« je vprašala Talija. »Saj še vedela nisem, da je bil v hiši, dokler nisem zjutraj brala v jutranjem časopisu. Kako čudovito spretni so ti ljudje pri časopisu, da pridejo tako hitro do najnovejših novic!«

Milly Macroy ni prišla k Taliji, da bi se pogovarjala o časnikarskih zmožnostih. Prešla je naravnost na stvar, zaradi katere je bila prišla. Bila je to Barnetova zadeva, kakor je Talija že pričakovala.

»Drummondova, ne bom se z vami kregala,« je dejala Milly.

»To me prav veseli,« je odvrnila Talija. »Ne vidim razloga, da bi se morali kregati.«

»Morda je kaj takega, morda pa tudi ne,« je dejala miss Macroy ironično. »Vprašanje je, kaj boste ukrenili v Flushovo korist, saj poznate več visokih osebnosti in delate s tistim prekletim Yaleom,« je skoraj siknila. »Yale je tisti, ki je napotil Parra, da je razkril vlom v Marisburg Placeu. Parr sam ni dovolj prebrisan, da bi prišel na tako idejo. Ali ste delali ves čas z Yaleom?«

»Ne silite me v smeh,« je odvrnila Talija zasmehljivo. »Res je, da delam za Yalea, če se pisanje njegovih pisem in pospravljanje njegove mize lahko imenuje že delo. Toda povejte mi, katere so tiste osebnosti, o katerih govorite in kaj naj storim za Flusha Barneta?«

»Lahko greste k inspektorju Parru in mu poveste že staro bajko,« je dejala miss Macroy. »Jaz sem že vso stvar premislila. Lahko rečete, da je Flush zaljubljen v vas in da vas je zagledal ter šel z vami v hišo, iz katere pa ni mogel več ven.«

»Kaj pa bodo ljudje rekli o meni?« je vprašala Talija hladno. »Ne. Miss Macroy, izmisliti si boste morali kaj boljšega. In na vse zadnje niti ne verjamem, da ga bodo obdolžili umora, vsaj po tem sodeč, kar mi je davi pravil mr. Yale.«

Talija je vstala in počasi hodila po sobi gor in dol. Roke je imela prekrižane na hrbtu.

»Med drugim pa se sprašujem, kaj me prav za prav briga Flush Barnet. Zakaj bi si morala beliti glavo s tem, da bi govorila v njegov prid?«

»Jaz vam bom povedala, zakaj!«

Miss Macroy je vstala, roke je uprla ob boke in ognjevito pogledala Talijo.

»Zato, ker ko bo prišel Brabazon pred obravnavo, me res ne bo moglo nič zadržati, da ne bi stopila pred sodnike in jim v nekaj kratkih in preprostih stavkih povedala, kako ste okradli Brabazona, ko ste bila njegova tajnica. Ah! To vas je pa le malo presunilo, kaj ne?«

»Kadar bo prišel Brabazon pred obravnavo,« je odvrnilo počasi dekle. »Kako? Ali so Brabazona prijeli?«

»Nocoj so ga aretirali,« je odvrnila Milly zmagovito. »Parr ga je aretiral. Jaz sem bila prav tisti čas na policijski postaji, kjer sem se informirala zaradi denarja, ki ga je Flush pustil zame, ko so ga privedli noter.«

»Brabazon da je ujet?« je dejala Talija počasi, »ubogi stari Brabazon.

Milly je opazovala Talijo skozi napol priprte veke. Talija ji že od prvega srečanja ni bila preveč všeč, zdaj pa jo je kar sovražila. Istočasno pa se je bala, kajti v njeni hladnosti je bilo nekaj zlobnega. Zdajci pa je Talija spregovorila.

»Za Flusha Barneta bom storila vse, kar mi je mogoče,« je dejala. »Ne zaradi tega, ker bi se bala, da boste šli pred sodnike in me obtožili — saj to bi bilo čisto vam podobno — ampak zaradi tega, ker je uboga sirota nedolžna in brez krivde pri tem umoru.«

Miss Macroy je težko pogoltnila ta opis svojega ljubimca.

»O Flushu bom jutri zjutraj govorila z Yaleom. Ni pa nič kaj gotovo, da bo moja prošnja zalegla. In če mi bo dal priliko, bom z njim govorila povsem odkritosrčno.«

»Hvala lepa,« se ji je zahvalila Macroy malo bolj nežno in spet občudovala stanovanje.

Talija ji je razkazovala sobo za sobo.

»Kaj pa je to?«

»To je kuhinja,« ji je odvrnila Talija, »in se niti ganila, da bi odprla vrata. Milly jo je sumljivo pogledala.

»Ali imate kakšnega prijatelja?« je vprašala. A še preden jo je utegnila Talija ustaviti, je Milly odprla vrata in vstopila.

Kuhinja je bila majhna in prazna. Električna luč je še gorela, kar je dalo miss Macroyjevi misliti, da je Talija zapustila kuhinjo zato, da ji je prišla odpret.

Talija bi se bila zasmejala očividnemu razočaranju, ki ga je bilo razbrati z Millyjinega obraza. Toda njeno nagnjenje do smeha je takoj izginilo, ko je Milly prišla do vodovoda in vzela v roke neko steklenico.

»Kaj pa je to?« je dejala Milly in prebrala etiketo na steklenici.

Steklenica je bila do polovice napolnjena z brezbarvno tekočino. Miss Macroy ni poskušala, da bi odprla zamašek. Etiketa ji je namreč že povedala vse, kar je hotela vedeti.

»Kloroform in eter,« je brala pri tem pa opazovala Talijo.

»Zakaj pa ste rabili kloroform?«

Živinoreja – važna gospodarska panoga naše pokrajine

Montafonska pasma se je utrdila zlasti v Ribniški dolini in na Kočevskem

Ribnica, 9. junija.

Pri nas sta glavni kmetijski panogi živinoreja in mlekarstvo. Naša pokrajina ni poljedelska in spada po svojem poljedelstvu med tako imenovane pasivne pokrajine, to se pravi, da mora znatne množine žita in moke uvažati, ker ne more s svojimi pridelki kriti domačih potreb.

Pač pa je naša pokrajina s svojim podnebjem in zemeljskimi razmerami kot ustvarjena za živinorejo. Za naše kraje pomeni živinoreja, zlasti govedoreja z mlekarstvom, najprikladnejšo in najdonosnejšo gospodarsko panogo.

Vinogradništvo je omejeno le na nekatere predele naše pokrajine. Živinoreja tudi daleč prekaša drugo našo najvažnejšo kmetijsko vejo, gozdarstvo, ker nam posledne nudi svoje dobrine le na daljša razdobja, dočim nam živinoreja v zvezi z mlekarstvom donaša stalne, čeravno skromne dohodke, s katerimi krije kmet svoje vsakdanje potrebe. Z izkupičkom, ki ga prejme vsako leto za odprodani živinski naraščaj, poravna večje stroške, ki se mu naberejo čez leto, tako davke, opravo družine itd. Živinoreja je pa tudi važen neposreden činitelj v vseh ostalih gospodarskih panogah, saj ši brez vprežne živine in zadostne množine dobrega hlevskega gnoja ne moremo misliti nobenega kmečkega obrata.

Živinoreja in mlekarstvo donašata kmetu blagostanje. To nam najbolj jasno dokazujejo države s posebno razvito živinorejo, kakor so Danska, Švica in Nizozemska. Danski kmet je bil pred vojno in je še danes kljub naravno malo rodovitni zemlji po njegovih hranilnih vlogah sodeč najbogatejši kmet na svetu. Do tega mu je pomoglo njegovo gospodarstvo, čigar bistvo je živinoreja, mlekarstvo in zadružno vnovčevanje kmetijskih proizvodov.

Pa tudi v naši pokrajini imamo slične zglede. V dolgove so zašli vinogradniki, kot hrast trdni pa so ostali gorenjski kmetje zaradi svoje močno razvite živinoreje in mlekarstva ter dobro pognojene, zato obilo pridelka nudeče zemlje. Tako pridemo do zaključka, da je v deželah z manj rodovitno in gosto naseljeno zemljo, potrebna intenzivna živinoreja, ki temelji na zadružnem umnem mlekarstvu ter na izboljšanju travnikov in pašnikov.

Na Dolenjskem, Kočevskem, Beli krajini in Notranjskem uspeva najbolj montafonska ali sivorjava alpska pasma. Njena prvotna domovina je Švica ali zapadni predeli Avstrije. Najprej so jo imeli na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu, in sicer l. 1887. Polagoma se je razširila po vsej Dolenjski. Znana je zlasti zaradi obilne molže, saj znaša njena povprečna molža 3000 do 4000 litrov mleka letno, v izjemnih primerih še več. Posebno se je utrdila ta pasma v Ribniški dolini in na Kočevskem. Tu zlasti prednjačijo živinorejske zadruge v Velikih Laščah, Dobrepolju, Strugah, Ribnici in Sodražici. Te uspehe so vzorni živinorejci dosegli s smotrno organizacijo in selekcijo. Zadruga v Sodražici ima tudi lastni pašnik za odgojo živinskega naraščaja.

Najstarejša lipa v Ljubljani stoji na Borštnikovem trgu

Za obiranje lipovega cvetja se je do sedaj javilo že okrog 500 ljudi

Ljubljana, 10. maja.

Še nekaj lepih sončnih rožnikovih dni in drevoredi v Dravljah, za velesejmom, na Taboru, v Metelkovi ulici, na obeh straneh Ljubljanice, Resljeve ceste in nasproti železničarske zadruge na Cesti soške divizije, prav tako na Bleiweisovi ali nekdanji Tyrševi cesti bodo zelo oživeli. Okoli cvetočih lip se bodo zbirale ženice, dekleta in fantje, da si naberejo tako zdravega lipovega cvetja. Mestni vrtnariji in pri poljskem čuvaju Antonu Ovnu se je prijavilo že veliko število Ljubljančanov, ki so podpisali izjave, s katerimi so se obvezali, da ne bodo pri obiranju poškodovali lipovega drevja, katerega naše ljudstvo vedno bolj ceni. Do sedaj se je prijavilo že okoli 500 obiralcev.

Marsikaterega obiralca koristnega lipovega cvetja bo morda zanimalo, od kdaj izvirajo lipe v ljubljanskih drevoredih.

Ni Slovenca, ki ne bi poznal Prešernove balade, v kateri opisuje naš največji pesnik ples na Starem trgu:

»Na Starem so trgu pod lipo zeleno
trobente in gosli in cimbale pele,
plesale lepote z Ljubljane so cele
v nedeljo popoldan z mladenči vesele.«

Pred starim rotovžem je stala lipa, ponosna zavetnica ljubljanske mladine in starine. Blizu nje je bil vodnjak, kjer so se tolikokrat pričkale krščenice — tako so Ljubljančani že pred 50 leti rekli služkinjam — katera pride prej na vrsto, da si napolni škaf. V lipini senci so posedali mestni očetje, preden so stopili na rotovž. Valvazor prav zanimivo opisuje pustni ples leta 1247.

Starodavno lipo na Starem trgu je dal posekati višji mestni blagajnik Ludovih Schönleben leta 1638., ker je bila od starosti črviva in polna mrčesa.

Tudi nekdanja ljubljanska stolnica se je ponašala z veliko lipo. Nič čudnega, saj je bil pri vseh starih slovenskih cerkvah običaj in je še sedaj, da kraljujejo pred podeželskimi cerkvicami, pa tudi, če so visoko na hribih, lepe in ponosne lipe, kjer se zbirajo vaščani in poslušajo občinsko oklicno besedo. To lipo pred stolnico je podrl leta 1672. 18. julija silen veter, ki jo je izruval s koreninami vred. Blizu te lipe so postavljali tudi Ljubljančani oltarček za tretji blagoslov pri procesijah na praznik sv. Rešnjega Telesa.

Pri sv. Petru sta bili okrog leta 1660. dve lipi, prva pred vhodom na pokopališče, druga na sedanji škofijski pristavi. Pri Sv. Krištofu rastočo lipo je mestni magistrat podaril l. 1666. tej cerkvi. Staro častitljivo svetišče ni ostalo brez lipe tudi, ko so to posekali. Zasadili so novi lipi in tako očuvali staro tradicijo. — Na Tržaški cesti je stala pred hišo kolarskega mojstra Franca Zanoškarja št. 17 nekdaj ogromna lipa in zato se je baje reklo pri ondotni gostilni »Pri lipi«. Na ljubljanskem gradu je med drugimi drevesi kraljevala velika grajska lipa. Tudi Valvazor piše o tej lipi, kjer so stali za strel pripravljeni topovi ali »štuki«. Grajsko lipo je najbrž odnesel vojni vihar za časa francoske revolucije.

Na Borštnikovem trgu stoji še sedaj košata lipa, ki izhaja iz leta 1891. in je sedaj najstarejša ljubljanska lipa.

Sedanji ljubljanski drevoredi izhajajo iz novejše dobe. Tako imamo na Resljevi cesti lipov drevored, katerega je dal zasaditi ljubljanski župan Ivan Hribar. Te lipe so stare 48 let, niso pa lepo razraščene. Prav lepe lipe so na obeh straneh Ljubljanice in v Dravljah.

Pobožnosti pred praznikom Srca Jezusovega

Ljubljana, 10. junija.

Ljubljančani in z njimi vse prebivalstvo v naši pokrajini pristopajo vse prve petke v mesecu z vso gorečnostjo h Gospodovi mizi, da bi s svojim škofom opravili tako pomembno ljudsko pobožnost. Z dežele prihajajo razveseljiva poročila o iskrenih zadostilnih pobožnostih, katerih se udeležuje skoraj po vseh župnijah povprečno nad 90 odstotkov vernikov. V nekaterih krajih se udeležujejo pobožnosti stoodstotno; posebno razveseljivo pa je, da pristopajo k obhajilni mizi zlasti možje in fantje.

Ljubljančani se bodo na letošnji praznik Srca Jezusovega še posebno pripravili. V dneh od 11. do 14. junija bo v cerkvi Srca Jezusovega na Taboru slovesna tridnevnica v čast Srcu Jezusovemu. V četrtek 11. junija zvečer bo ob pol 8 pridiga in slovesni blagoslov. V petek bo celodnevno češčenje, ob pol 7 zjutraj pa slovesna pontifikalna sv. maša, ki jo bo daroval škof g. dr. Rožman Gregorij. Ob pol 7 zvečer bo evharistični križev pot, ob 7 pridiga in slovesne litanije. V soboto 13. junija bo ob pol 7 sv. maša z blagoslovom, zvečer ob 7 pa molitvena ura za mir, ob pol 8 pridiga in blagoslov. V nedeljo bo ob pol 8 slovesna sv. maša in pridiga, ki jo bo opravil lavantinski prošt g. dr. Vraber. Popoldne ob 5 bo sklep tridnevnice: pridiga, darovanje za cerkev, nato slovesne pete litanije in zahvalna pesem.

O važnosti zbiranja starega blaga

Gospodarski pomen zbiranja in izrabljanja starega, izrabljenega papirja

Ljubljana, 11. junija.

O važnosti zbiranja starega blaga, odpadkov, zlasti izrabljenega papirja, prinaša »Trgovski list« prav zanimiv in poučen članek:

Napačno je mnenje, da so začeli zbirati odpadke in staro blago med prvo svetovno vojno, ko je nastopilo pomanjkanje surovin. Krpe in cunje so začeli predelavati v papirni industriji že v 16. in 17. stoletju. V Nemčiji so pred sedanjo vojno predelali na leto cunj in starega blaga za kakih 30 milijonov mark. Leta 1933 je prišlo od surovin, ki jih je predelala nemška tekstilna industrija, na domače surovine samo 6%, leta 1938 pa že 34% in uvoz surovin se je skrčil od 701.000 na 591.000 ton. Leta 1933 so predelali v nemški tekstilni industriji okrog 55.000 ton cunj in odpadkov, leta 1938 pa že trikrat toliko. Leta 1937 je bilo v Nemčiji 257 obratov za čiščenje in razkrajanje cunj, k tem obratom pa je treba prišteti še nad 5000 zbiralnih in trgovinskih poslovalnic, ki so imele nad 15.000 zbiralcev in prekupčevalcev cunj in odpadkov. Pred sedanjo vojno je bilo v cunjarskih obratovalnicah okrog 20 tisoč uslužbencev, zbiralcev cunj pa 18.000.

Med vojno se je zaradi vojaške službe število zbiralcev skrčilo na 1000 in zbiranje starega blaga je morala prevzeti šolska mladina. Veliki uspehi dobre organizacije so se že mnogokrat pokazali pri tekmovanju mladih zbiralcev. Neka pri takem tekmovanju odlikovana šola, ki šteje okrog 250 učencev, je lani nabrala 527.938 kg cunj, papirja, starega železja, kosti in drugih odpadkov. Na enega učenca je prišlo 211.7 kg starega blaga.

Pri vsej dobri organizaciji in veliki vnemi zbiralcev pa ni mogoče zajeti vsega uporabljivega blaga. Polovica tekstilnih izdelkov se sploh ne vrne v predelavo, od durge polovice pa rešijo zbiralci kakih 20%, docim je ostanek neprimerno uporabljen in pozabljen v gospodinjstvih ali pa celo uničen po neprevidnosti in malomarnosti.

Od vsega starega blaga, ostankov in odpadkov je najbolj važno zbranje in uporabljanje starega papirja. Industrija je naprej iz zbirk starega papirja črpala nove surovine. Danes je star papir že med najvažnejšimi surovinami papirne industrije in posebno važen je zaradi tega, ker v izdatni meri nadomešča dragoceno surovino — les ter omogoča njene še važnejše uporabe.

V Nemčiji so pri reorganizaciji gospodarstva uveljavili načelo, da mora papirna industrija vsako leto predelati po 300.000 ton starega papirja. L. 1936 so predelali že okrog 700.000 ton, l. 1939 pa 990.000 ton. Ta uspeh je bil omogočen z dobro organizacijo zbiranja ter s smotrno pomočjo trgovinskih poslovalnic in obratov, ki zbirke starega papirja očistijo in strokovnjaško sortirajo ter tako prihranijo mnogo dela industrijskim obratom, ki dajejo staremu papirju kot novi surovini pred predelavo samo še novo obliko.

V veliki meri zaleže v papirni industriji uporaba starega papirja kot nadomestilo v drugih gospodarskih panogah vedno bolj potrebnega lesa, je razvidno iz naslednjega primera, ki ga navaja »Südost-Echo«:

L. 1939 v Nemčiji predelane količine starega papirja, ki so znašale blizu 1 milijon ton, so nadomestile sečnjo 50 let starega gozda v širini 1 km in v razdalji proge Berlin—Strassburg. — **Vsakih 20 ton starega papirja prihrani 66 kubičnih metrov lesa.**

Od vse nemške proizvodnje papirja pa se vrne v industrijske obrate za predelavo samo kakih 25%. Zbiranje starega papirja, pri katerem se zdaj v vojni predvsem udejstvuje šolska mladina, zaseže po veliki večini staro časopisje in stare tiskovine. Na to vrsto starega papirja pride pri zbirkah 80—90%, dočim se ogromne količine zmečkanega papirja razgubijo in uničijo po gospodinjstvih. V vsej Nemčiji je uvedena propaganda, da bi se zajele in uporabile tudi te količine starega papirja.

EIAR – Radio Ljubljana

Četrtek, 11. junija. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Lahka glasba — V odmoru (8): Napoved časa — 8.30 Poročila v italijanščini — 12.15 Violinski koncert Karla Rupla (pri klavirju L. M. Škerjanc) — 12.40 Koncert Andreja Jarca (na harmoniko spremlja A. Stanko) — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Orkestralna glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Izmenjalni koncert z Nemčije — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Violinski koncert Francke Rojceve (pri klavirju Marta Bizjak-Valjalo) — 17.35 Operetna glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Komorna glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec — Operna glasba — 21.20 Koncert violinista Alberta Dermelja in čelista Cende Šedlbauerja (pri klavirju Marijan Lipovšek) — 22.10 Predavanje v slovenščini — 22.20 Orkester Cetra, vodi dirigent Barzizza — 22.45 Poročila v italijanščini.

Petek, 12. junija. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pesmi in napevi — V odmoru (8): Napoved časa — 8.15 Poročila v italijanščini 12.15 Koncert komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec — 12.40 Na harmoniko igra Vlado Golob — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.17 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D M. Šijanec — Lahka glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Operetna glasba — Orkester, vodi dirigent Petralia — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert orkestra Glasbene Matice, sodeluje pianistka Silva Hrašovec — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Operna glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Koncert kitarista Stanka Preka — 21 Simfonična prireditev družbe EIAR. Koncert vodi dirigent Morelli, sodelujejo pianistka Rina Rossi — V odmoru predavanje v slovenščini — 22.25 Pisana glasba — 22.45 Poročila v italijanščini.

Ljubljana

Koledar

Danes, sreda 10. junija: Marjeta, kr.
Četrtek, 11. junija: Barnaba, ap.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra cesta 78.

V Mostah in na Šmartinski cesti bo cepljenje zoper davico današnjo sredo, in sicer ob 17. uri v moščanski šoli, a za one, ki ne morejo zaradi kontrolne linije tja, bo cepljenje ob 17.30 v prostorih gostilne Schwentner na Šmartinski cesti. Jutrišnji četrtek 11. junija bo pa ob 17. uri cepljenje v šoli za Bežigradom. Starši naj bodo v meščanski šoli v Mostah z otroci zbrani že ob 17. uri, ker mora zdravnik že ob 17.30 oditi na Šmartinsko cesto.

Po maslo naj upravičenci z živilskimi nakaznicami gredo takoj ali pa najkasneje v soboto 13. t. m., ker ga pozneje trgovci ne bodo več imeli v zalogi. Priporočamo konzumentom, naj maslo zaradi velike vročine takoj pretope, da se ne bi kvarilo.

Zelišča. Robidov list, Malinov list, Jagodov list, Preslica, Bezgov cvet, Lipov cvet in suhe gobe. Vse v suhem stanju plačam najvišje cene. Mira Čuček, trgovina, Sv. Petra cesta 13. Telefon 31-85.

Zgubila sem v ponedeljek zjutraj od Sv. Petra ceste do cvetličarne Korsike v pasaži zlato zapestnico z vijolčastim kamnom. Pošten najditelj naj jo odda v upravi »Slovenca«, Kopitarjeva ulica proti dobri nagradi.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 10. junija ob 17.30: »Vdova Rošlinka«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Četrtek, 11. junija ob 17.30: Konto X. Red Četrtek.

Petek, 12. junija: Zaprto.

Sobota, 13. junija ob 17: »Romeo in Julija«. Red A.

Nedelja, 14. junija ob 17.30: »Šola za žene«. Izven. Znižane cen od 12 lir navzdol.

Opera:

Sreda, 10. junija ob 17.: Prijatelj Fric. Red Sreda.

Četrtek, 11. junija ob 17.: Boccacio. Red A.

Petek 12. junija ob 15. »La Boheme«. Izven. Dijaška predstava. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Sobota, 13. junija ob 16.30: »Carmen«. Red B.

Nedelja, 14. junija ob 15: »Evgenij Onjegin« Izven.

V. HEISER 15

Zdravnik gre križem svet

Domenjenega dne je prišel fotograf, a bolnikov ni bilo na spregled. Moj tovariš zdravnik je bil besen: »Zdaj pa poglej, kakšni nehvaležneži so to! Zdraviš jih, imaš muke in stroške, kadar pa jih prosiš majhne usluge, jo pobrišejo!«

Dva tedna kasneje je zdravnik zaslišal velik hrup pred vrati bolniške postaje. Šel je odpirat in zagledal pred seboj onih šest »nehvaležnih« bolnikov, ki so pripeljali s seboj več sto bednih in nesrečnih tovarišev, vsi željni, da bi dobili vsak svojo palico s petnajstimi obroči vrvice.

S takim zdravljenjem smo polagoma razširili naše bolniške postojanke in naposled pririnili prav v osrčje ozemlja, kjer so živeli nekristjani. — Domačini so prihajali v trumah, prinašali so nam bolnike na nosilih in odpirali svoje koče zdravnikom in bolničarkam.

Nazadnje smo v Bontocu, glavni naselbini hribovite pokrajine, zgradili novo bolnišnico iz žgane opeke. Dolgo smo jih morali učiti naših navad, ki so jim bile nove in tuje. Spominjam se še, kako sem malo po slovesni otvoritvi nove bolnišnice nekega večera šel na nadzorstveni pregled in našel vse postelje prazne, medtem ko je nekaj ur prej bilo polno bolnikov po bolniških sobah. Ko sem se malo oziral, da bi stvar kako pojasnil, sem zagledal par rjavih bosih nog, ki so štrlele izpod postelje. Sklonil sem se in videl, da so se vsi bolniki spravili pod postelje. Morali smo jim dovoliti, da so spali kar na tleh, dokler jih nismo prepričali, da ležanje na postelji vendar nudi več ugodja.

Nekristjani so se spočetka zelo neradi mudili dlje časa v zaprtem prostoru, niso poznali počitka pri okrevanju in kar se da mrzili vsako zdravljenje, ki jim je kako omejevalo navajeno dnevno prehrano. Mnogo rajši so bivali v svojih kočah pa se veselili mastnih južin, ki so se jim zdele najboljše zdravilo v bolezni. Naposled pa so nam vendarle bili vneti zagovorniki. Tako smo nekemu domačinu operirali gnojen tvor in ko je videl, da prijatelja strašno muči ista nadlega, mu je svetoval, naj se odpravi k ameriškim zdravnikom: »V sobi boš zaspal in ko se zbudiš, ne vidiš nobene bunke več.«

Ko smo prvič prišli v gorate kraje, so se plemena bojevala med seboj in si v nepopisni krutosti rezala glave, kadar je prišlo do spopadov. Možje ene vasi si niso upali nesti naše prtljage do sosednje vasi, marveč so jo odložili kar sredi ceste in se umaknili; potem so prišli moški iz sosednjega naselja in nesli naše stvari naprej.

Skoraj sleherna hiša je imela svoje stojalo za odrezane glave in število lobanj, ki jih je često bilo po več tucatov, je izpričevalo družabni položaj in lastnikov sloves. Lov na človeške glave je bil kar neke vrste igra: če je vas odnesla tri glave, je morala sovražna vas dokazati svoj pogum tako, da je nasprotniku ugrabila štiri. Kadar so tak bojni plen zmagoslavno prinesli domov, so dogodek praznovali z govori in petjem. Igoroti so imeli nekak športni nagon: vaščane, ki so jih hoteli napasti, so poprej pravočasno obvestili o svoji nameri, včasih pa so se kar pogodili, kdaj se bodo spopadli.

V zadnjih časih so nam bojevniki radi pokazali svoje navidezne boje s sulicami, sekirami in ščiti iz trdega lesa. Lpo je bilo videti, s kakšno gotovostjo so znali metati sulice z dolgo jekleno konico, a groza te je prevzela, če si gledal, kako spretno so sukali — čeprav le v igri — strašno sekiro, ki je bila na enem koncu prišiljena, da bi sovražniku predrla lobanjo, na drugem pa zaostrena, da bi odsekala glavo.

Lov na lobanje so po postavi prepovedali, a divjakov ni bilo lahko pripraviti do tega, da bi postavo tudi spoštovali. Njihov tekmovalni duh smo spreobrnili tako, da smo jim namesto krvavih bojev nasvetovali kar moč preproste tekme v telesnih spretnostih. Zato smo prebivalcem dveh tekmujočih vasi dejali: »Izberite si po osem najbolj krepkih mož, ki naj tekmujejo v potezanju vrvi. Moštvo, ki še mu bo posrečilo nasprotno moštvo potegniti čez črto, bo dokazalo, da je njegova vas boljša.«

Te tekme so kmalu bile resnične zadeve življenske važnosti. Tako smo poplemenitili kruta čustva, ki so se poprej uteševala samo v grozotnih pokoljih.

Pogosto sem hodil po deželi Igorotov čisto sam in marsikak prijatelj mi je prerokoval, da me bodo prejkoslej, ko bom najmanj pričakoval, divjaki ubili. Nekega dne, ko sem stopal po samotni pokrajini tega ozemlja, mi je udaril na uho grozen vik in krik. Ni zvenelo bogve kako spodbudno, a kaj naj bi ukrenil, moral sem po poti naprej. Skušal sem ostati čimbolj prikrit, ker bi me ti spretni tekači, če bi me hoteli ujeti, prav kmalu prehiteli in mi odrezali vsak izhod.

Čim hitreje sem stopal, tem bolj je naraščal hrup. Nenadoma sem prišel do jase in namesto opremljenih bojevnikov zagledal domačine, ki so z vso ihto igrali »base-ball«, znano ameriško igro s trdo žogo in debelim loparjem.

Nihče se ni zmenil zame in kmalu je igra tudi mene vsega prevzela. V najbolj napetih trenutkih si slišal, kako so divjaki kar v zboru kričali: »Teci, pasji sin, teci!«

Igoroti so večkrat gledali ameriške vojake na tekmah tam doli blizu vojašnice in se igre kar se da imenitno navadili.

Hribovska plemena so imela značaje in šege, po katerih so se precej razlikovala med seboj. Igoroti, ki so bili najmočnejši po številu in najbolj spretni, niso še bili daleč od stopnje divjaštva. Bili so krepkih in okretnih teles, a okrog tetoviranih udov so nosili bakrene obroče, ki so jim z leti postali tako tesni, da so ovirali krvni obtok in odvodnice spremenili v nabrekle in vijugaste veznice. Po nečimrnosti so si prišilili zobe; lasje so jim spredaj viseli v obraz, zadaj po tilniku, vrh glave pa so bili zbrani v čop v obliki majhne košarice, rdeče, rumene ali kostanjeve, kamor so spravljali vžigalice in tobak, potem ko so se s tem seznanili. Na prsih so jim visele ogrlice pasjih zobov, ostanki njihovih pojedin.

Na benguetski cesti sem često videl Filipince, kako so romali na pasji trg, ki je bil vsako soboto v Bagniju. Ko so se vračali, so vlekli za seboj na konopcu vsak po kakih deset psov. Bili so mršavi in sestradani cucki, ker so se hranili zgolj z ostanki odpadkov in umazanijami, ki so jih slučajno tu pa tam iztaknili, tako da mi je bilo težko umeti, zakaj jih tako cenijo kot slastno pečenko. Nemara je glad za živalskimi proteini v kraju, kjer je primanjkovalo divjadi in rib, podžigal željo po mesu pri Igorotih. Psa so potem pitali z rižem tako dolgo, dokler mu ni bil trebuh poln in lepo okrogel. Ko že ni mogel požirati zrnca več, so ga brž zaklali, spekli in z vso nagateno vsebino vred pojedli. Neprebavljeni riž jim je bil najljubša slaščica.

Mesa niso mogli spravljati, zato je družina, ki je zaklala psa, vabila vse znance in prijatelje na »kanao« — veseli obed. Psa ni nič ostalo: meso, drobovino, glavo, prav vse so pojedli. Kadar je umrl hišni gospodar, so po igorotskem pojmu »razdelitve bogastva« vse njegovo imetje razdarovali ali zapravili. Če je bil rajnik bogat in zapustil mnogo prašičev, filipinskih volov in domačih gomoljik, so imeli sijajno pojedino, ki je trajala tako dolgo, da so imetje požrli vse do zadnje trohice. Žalujoči in tuleči gostači so se zbrali v rajnikovi hiši, truplo pa so posadili na kmečki sedež — šega je velevala, da bodi pojedina v pričo mrtvega gospodarja —, ob nogah trupla se je močno kadil ogenj, da bi se mrlič dlje ohranil. Slišal sem, da so take pogrebne slavnosti včasih trajale kar celih šest mesecev; v takem vročem podnebju je tedaj truplo, pa najsi je bilo še toliko »prekajeno«, gotovo že smrdelo.

Andrejčkov Jože:

Žalost in veselje

Roman v slikah

Risal Jože Beranek ═══ Besedilo priredil Mirko Javornik

673.

674.

675.

Potem je Tomaž pokazal na očeta Alfonza. Aleš in Polde sta ga spoznala in planila k njemu. Oče Alfonz ju je prijel za rame in jima dejal: »Mislili smo že, da se ne bomo več videli na svetu, toda Gospod, ki svojih nikdar ne zapusti, je drugače obrnil naša pota. Čast in slava mu!«

Ko je pater Alfonz zvedel, da je Lavrencij, nekdanji Rašet, doma iz Florence, je sedel k njemu in dejal: »Torej sva rojaka! Tudi jaz sem Florentinec, poslednji potomec nesrečne rodbine Saturni...« Lavrencij ga je pri tem imenu osuplo pogledal in ga vprašal po starših. Pater je začel praviti, da je bil njegov oče visok uradnik za Napoleona I. Zaradi zavisti sovražnikov so ga zaprli.

»Nikdar se ne morem spomniti nanj,« je nadaljeval, »da ne bi zagledal pred očmi temnice, v kateri gine moj oče... V ječi so ga najbrž umorili, zakaj nikoli več nismo slišali o njem. Mater so sorodniki pripravili ob vse. Umaknila se je v samostan. Tudi jaz sem si izbral meniški poklic; ko pa sem moral iz samostana, sem krenil v Ameriko misijonarit divjakom...«

Malta – kakor jo je videl nevtralec

že 2500 krat se je oglasil v sedanji vojni zvon sv. Ivana in naznanil prihod tujih letal

Od vseh vrst glasov je med prebivalstvom mesta La Valetta na Malti najbolj priljubljen glas zvona s stolpa cerkve sv. Ivana. V vseh časih so ga bili ljudje radi poslušali, kadar se je ogsasil: v davni dobi malteških vitezov, ko je vernike klical v cerkev k molitvam; radi so poslušali ta srebrni glas zvona, ko je bila Malta dežela velikega blagostanja in sijaja, ko so tja prihajale trume tujcev na oddih; pa tudi še danes ga ljudje iz La Valette kaj radi, morda rajši kot kdaj koli prej, poslušajo, saj jim oznanja, da je konec alarma, da je nevarnost pred letalskim napadom minula.

Zvonec sv. Ivana se je začasa sedanje vojne oglasil že nad 2500 krat ter naznanjal, da se bližajo sovražna letala. Pred nedavnim je bilo v enem samem dnevu kar dvajset letalskih napadov in je nevarnost pred sovražnimi bombami trajala 16 ur skupaj.

»Nekaj strašnega je to!«

Zanimive stvari je o Malti pripovedovala neka nevtralna oseba, ki je pred nedavnim prispela v portugalsko prestolnico Lizbono. Ko je ta nepristranski opazovalec hotel od civilistov in vojakov na Malti zvedeti, s kakšnim občutkom sprejemajo dan za dnem številne sovražnikove letalske napade, ki jih res menda ni nikjer na svetu več tako pogostih, je dobil kratek odgovor: »Nekaj strašnega je to!«

Vsako dopoldne ob 9. ko je čas angleškega zajtrka, se na nebu nad Malto pojavi ogledniško letalo, ki brez dvoma fotografira ponoči bombardirane kraje, da na ta način dobi v roke dokaze, kako uspešni so bili zadnji letalski napadi. Protiletalska obramba ga redno zgreši. Malteški branilci v šali imenujejo tega vsakdanjega jutranjega obiskovalca kar »parnik Bill«.

Vse so že doživeli in skusili

Prebivalstvo Malte se je dozdaj že dobro seznanilo z raznimi vrstami letalskih napadov. Vse so skusili in doživeli: posamične bombne napade, pa tudi napade, ki se jih je udeleževalo po 300 do 350 letal; napade strmoglavcev »Junkers 87« in »Ju. 88« ter italijanskih »picchiatellijevc-strmoglavcev; letalske napade na ladje itd. »Vendar pa je treba — tako pravijo — živeti dalje.«

Kadar se podnevi oglase sirene

ni videti žive duše zunaj na cesti. Poskrili pa se ljudje niso morda zaradi kakšnega strahu ali zaradi pomanjkanja hrabrosti in korajže, da bi se pokazali. Ne, pri takšnih prilikah izginejo v skrivališča le zaradi skušenj ki jih imajo od letalskih napadov. — Res, Malteža ni natančno vedo, kdaj je nevarno. Kadar se začno letala strmoglavo spuščati nad Malto, se ulice in ceste v trenutku izpraznijo.

»Moj informator — tako piše Giacomo Gandolfi v večerni izdaji «Piccola» — mi je dejal, da

civilno prebivalstvo na Malti ni preveč v nevarnosti

Do lanskega oktobra je bilo po nekih statističnih podatkih, objavljenih v Angliji, na Malti med civilnim prebivalstvom samo 360 mrtvih in približno prav toliko ranjenih od celotnega števila 270.000 prebivalcev.

Angleški guverner na Malti, sir Edward Jackson, je priznal v neki svoji izjavi, ki jo je objavil «Daily Mail», da nemški in italijanski letalci res pazijo, da ne bi bilo med civilnim prebivalstvom preveč mrtvih in so svoje napade usmerili samo na vojaško pomembne cilje. »Sovražnik ima namen — je dejal — razdejati naša letališča in pristanišča. Zaradi tega lahko človek, če ni kje v bližini vojaških ciljev, mirno opazuje, kar se dogaja. Vsaj podnevi.«

Dosti nevarnejše pa je ponoči

Ponoči se je zgodilo, da je bila zadeta cerkev sv. Ivana, in če si hočete dobiti pravilno predstavo o podzemskih zavetiščih na Malti, morate tudi te obiskati v nočnem času. To so edinstvena zavetišča, kakršnih ni nikjer drugod več na svetu.

Lahko se reče, da je med vsemi kraji, nad katerimi se odigravajo letalski napadi, Malta brez dvoma najbolj zavarovana pred bombami, to pa zaradi tega, ker je malteško prebivalstvo znalo izkoristiti podzemske skalnate pečine. Po teh podzemskih hodnikih ljudje lezejo in se skrivajo kot mravlje v svojih mravljiščih.

Od katakomb do vojaških utrdb

Že leta 1932. sem bil — nadaljuje omenjeni poročevalec — na Malti. Že tedaj sem si lahko ogledal neštete podzemske predzgodovinske rove in jame, vdolbene v živo skalo, votline, od katerih so nekoč nekatere služile kot katakombe. Na nekaj mestih so odkrili človeške kosti. Tam na Malti so potem tudi številne podzemske naravne dvorane, v katerih glas nekam čudno, edinstveno odmeva. Nekoč so se jih poslužovali kot nekakšnih samostanov, v vojnem času pa so bile to varne naravne utrdbe.

Žalostna smrt 50 šolarjev

Še pred nedavnim je bilo po teh podzemskih hodnikih možno priti od enega konca otoka do drugega. V La Valetti so mi med drugim pripovedovali tudi tole zgodbo: Nekega dne se je kakih 50 šolarjev, ki so se podali na ogled podzemskih jam izgubilo v njih kot v kakšnem labirintu ter pomrlo od lakote. Po tej nesreči so mnogo podzemskih hodnikov zazidali. Druge so začeli uporabljati za silose — pravijo, da so na otoku za dve leti preskrbljeni s hrano — ali za skladišča potrebščin za mornarico.

Odkar pa je Malta v vojni, so vse njene podzemske hodnike odprli in spremenili

Edinstvena zakloniščа

v katerih je prostora za vse malteško prebivalstvo. Tisti nevtralec, ki je zadnjič prispel v Lizbono, je italijanskemu časnikarju tudi podrobneje opisal eno teh ogromnih zavetišč, kamor se ob letalskih napadih redno zatekajo Malteža ni. Takole ga popisuje:

Odpirajo se ti pred očmi neskončni hodniki, vdolbeni v živo skalo. Petrolejske svetilke ali električne luči, ki zatrepetajo vselej, kadar se kje v bližini razpoči kaka bomba, mečejo po stenah pošastne sence. Vsepovsod so postavljena ležišča v »tri nadstropja«, odkoder se od časa do časa zasliši bolestni stok otroka, ki se je prebudil iz rahlega spanja. Tu pa tam zaslišiš turoben odmev po tem malteškem podzemlju. To so udarci in eksplozije bomb, ki so jih malteški in italijanski letalci spustili izpod neba...

Največje zaklonišče

je pod palačo Velikega mojstra nekdanjih malteških vitezov. Globoko je trideset metrov in v njem lahko najde 1500 ljudi popolno varno zavetje. Zgrajeno je bilo pred tremi stoletji in bi služilo kot skladišče za živila in strelivo. Druge velike podzemske votline so potem tudi pod osmerimi gostišči malteškega viteškega reda.

Vsi ti podzemski prostori, kamor se danes zateka prebivalstvo na Malti, kadar pribrne tuja letala, so služila že leta 1565. za obrambo otoka, ko je veliki mojster reda sv. Ivana Jeruzalemskega, Francoz La Valette, s 200 vitezi, 700 brati in 8000 plačanimi vojaki odbil po trimesečnem obleganju 30.000 janičarjev in 160 ladij vélikega turškega sultana Solimana. Prav tako kot danes je bila Malta že tedaj izredno velikega pomena za vsakogar, kdor je hotel gospodovati nad Sredozemskim morjem in plovbo po njem.

Ponesrečen poskus z balonom iz 27 balončkov

Po naravnost čudežnem naključju se je rešil, ko je z višine priletel na borovec in se vjel med vejami

Zadnje dni je ameriški fotograf John Mingalone iz Minnesote skušal na prav poseben način poleteti v zračne višave. Njegova pustolovščina pa bi ga kmalu stala življenje. Dal si je zgraditi 27 balončkov ter jih zvezati skupaj v en sam balon. Vse vrvi so bile privezane približno tako kot pri kakšnem padalu.

Ko je bil ta njegov edinstven balon nared, se je mož privezal z vrvmi in pasovi nanj, vzel s seboj fotografski aparat ter ukazal svojim pomagačem, naj počasi popuščajo vrvi, s katerimi je bil res edinstveni aerostat privezan k tlom. Njegov polet v zračne višave se je dobro začel. Ko pa je Mingalonijev balon prispel do gotove višine, ga je nenadno zgrabil močan zračni tok. Balon je začelo tako silno premetavati po zraku, da se je vrv, s katero je bil balon še vedno privezan k tlom, pretrgala in Mingalone se je začel hitro dvigati vedno višje in višje, dokler ni nazadnje izginil zaskrbljenim gledalcem izpred oči. Dolgo časa ni bilo nobenega sledu za njim in že so bili vsi prepričani, da je kje treščil na tla in se ubil. Končno pa je le prinesel neki pastir veselo novico, da je našel nesrečnega letalca, kako je visel z nekega borovca, in ga rešil neprijetnih vezi. Res je moral imeti Mingalone velikansko srečo, da je priletel vprav na borovec in se ujel med vejami.

Kolo, konj, motorno kolo, avtomobil

Kolo, to se pravi bicikelj, ima v gotovem pogledu veliko prednost pred konjem, pa tudi pred motornim kolesom in avtomobilom. Vozi lahko brez kakšnih posebnih težav sedemkrat tako veliko breme, kakor pa tehta sam, dočim konj, čigar srednja teža je kakih 400 kg, ne more nositi več kot 100 do 135 kg težak tovor. Z motornim kolesom 100 ccm, ki tehta približno 60 kg, je težko peljati kaj več kot 120 kg težko breme, z motornim kolesom 250 ccm pa 250 kg. Okrog 800 kg težak avtomobil ne prenese več kot 500 kg obtežitve. Iz vsega tega se vidi, da ima navadno kolo v tem pogledu res veliko prednost pred konjem, motornim kolesom in celo pred avtomobilom.

Sveta pomorska križarjenja

5

Kralja sta se kmalu ločila, da bi izvršila vsak svojo nalogo. Filip je odplul, ne da bi izgubljal čas v pustolovščinah. Izkrcal se je v Palestini in odposlal nazaj svoje genovske mornarje. Nudil je pomoč Templarjem in usmiljenim bratom pri njihovem delu, ki so ga viteško vršili že dve leti. Sedež so imeli na močvirnati ravnini, ki meji na severu ob Saronske gore, na jugu pa ob goro Carmel, kjer sta Elijeva in Elizejeva votlina. Filip je potem napadel močno utrdbo na vzhodni strani mesta Akona. Leseni stolpiči in metalni stroji vseh vrst so luknjali zidovje in izpodkopavali nosilce. Razstreljevalci so stalno delali ob podzidjih. Vsak dan je bilo videti golobe pismonoše, ki so nosili poročila in pa potapljače, ki so skušali po morju uiti iz Akona, da bi šli k Saladinu iskat pomoči.

Pomoč? Odkod naj pride, če ne z morja? In kdo bi jo lahko ustavil, če ne tudi morje? Oblegovalci in obleganci so oprezovali od daleč. Kdo pride prej? Nihče ne ve ničesar; bodo mar priplule ladje, ki jih sultan mrzlično oborožuje v Tyru, Beyrutu, v vseh svojih pristaniščih? Ali bo priplula Rihardova flota, ki so jo kristjani v tesnobi pričakovali.

Da, prišla je, a ne prav kmalu. Rihard je pristal na Kandiji in na Rodu. Na Cipru, ki so ga Rihardove ladje dosegle 6. maja, so podložniki ciprskega glavarja Izaka Comnena oropali nekaj Rihardovih ladij. Namesto, da bi se poglavar opravičil, je izjavil, da prezira angleškega kralja. Toda stvar se je brž spremenila; Levjesrčni se je polastil otoka, vzel Comnenu kup denarja in postavil na njegovo mesto Guya Lusignana. Še dve sto let za tem Lusignanom so Francozi vladali na Cipru.

5. junija je Rihardova flota zapustila otok kot zmagovalka in zaplula proti Sveti deželi. 7. junija so sprednje straže Rihardovega ladjevja opazile jadra ogromnega dromona na prekomernih jamborih. Dromon je imel eleganten z zeleno in rumeno klobučevino obit trup. Prav gotovo je bila to vojna ladja. Plula je proti Akonu, toda odkod? Mornarji z Rihardovih ladij niso bili istega mnenja, eni so trdili, da je dromon francoski, drugi da je genovski, prav gotovo pa križarski, kajti na jadrih je bil narisan križ in na krovu so opazili francoske vojake.

Toda ladja je bila le vaba, vojaki na krovu pa so bili ujetniki. Ko se je ena izmed Rihardovih ladij približala, so jo sprejeli s strelicami. Dromon je bil muslimanski in je nosil v Akon osem sto izvrstnih vojščakov, ki jim je poveljevalo sedem emirjev, poleg je bil tudi Jacub, poveljnik metalnih strojev. Če bi ladji uspelo, da bi izkrcala čete, živež in orožje, bi bilo mesto rešeno ali vsaj za dolge tedne ojačano. Plula je precej blizu obale na mirnem, nevojujočem se pasu. Rihardove ladje so bile seveda mnogo na boljšem. Ena in dvajset jih je napadlo orjaka in ga hotelo zasesti. Toda ladja je bila močna, branila se je kakor merjasec pred tropo psov. Na Rihardove ladje so z dromona sipali grški ogenj, ki je gorel celo v vodi in pa zemljene lonce, ki so se razleteli, iz njih pa so padale strupene kače in škorpijoni, spet v drugih loncih iz živega apna pa so bile pare, ki so tako smrdele, da nihče ni mogel zdržati. Križarji so kljub vsemu napadali, toda pobiti, obglavljeni in brez rok, ki so jih kruto sekale sablje-damaščanke, so padali v morje. Tri Rihardove ladje so že podlegle. Rihard je tedaj spoznal, da dromona ne bo mogel zajeti, zato je zapovedal, naj ga potope. Ena za drugo so se njegove ladje navidez oddaljile, toda samo zato, da so dobile prostor, kajti nenadoma so vse naenkrat napadle orjaka z vso silo, da ga končno uničijo. Brž so se potopili tudi potapljači in šli z ostrimi vrtalniki preluknjat dno dromona. Elegantni dromon je bil kmalu le še razbitina, ki jo je premetavalo morje kakor potopljen kamen. Od tisoč pet sto ljudi sta ostala živa le dva — te številke navaja Kamel-ad-Din, ki je pisec Alepske kronike.

Saraceni in križarji so videli spopad z zemlje in z ladij. Novodošli angleški križarji so se veseli izkrcali in pridružili četam Filipa Avgusta. Posadki Akona, ki ni imela več moči, da bi se upirala, je upadel pogum, zato se je 12. julija vdala in si rešila vsaj življenje. To dveletno obleganje, ki je uničilo življenje tri tisoč ljudem, je končalo morje v enem samem dnevu.

Pot je bila spet prosta in del Svete dežele je ostal stoletja dolgo francoski. Vzhod in zahod bosta križala svojo znanost, umetnost in civilizacijo. Torej je tudi križarska vojska rodila čudovita križarjenja.

Toda že dolgo časa na morju človeška moč ni zadostovala. Ne smemo namreč pozabiti, da je galeja tudi jadrnica z dvema jamboroma in rabi vesla samo, kadar pluje v pristanišča ali iz njih in pa pri bojnem manevriranju. Galeje so spremljale tovorne ladje, imenovane nefe, ki so bile komaj trikrat toliko dolge kolikor široke, težke, počasne, slabo grajene in slabo opremljene. Spredaj in zadaj so obremenjevali te ladje ogromni leseni zaboji. Sprva je viselo z enotnega jambora eno samo štirikotno jadro, ki pa ni bilo gibljivo in se ni dalo obračati po vetru; tak nef je torej lahko jadral samo takrat, kadar je pihal veter v smeri vožnje, ali vsaj blizu te smeri. Dolgo časa na galejah in nefih ni bilo središčnega krmila, ki je pritrjeno pod zadnjo palubo. Iznajdba enojnega krmila izvira iz XIII. stoletja. Do tega časa so krmarili z dvema stranskima krmiloma. Bili sta to dve široki, lopatasti vesli. Na vsaki strani ladje je bilo eno.

Od XIII. stoletja dalje pa so se dimenzije nefov stalno večale in njihova oprema izpopolnjevala. Genova in Benetke sta bila na čelu naprednjakov. Tam so gradili nefe, ki so nosili križarje v Palestino. Nef, ki je prinesel iz Akona sv. Ivana, je nekoč nosil v Tunizijo sto potnikov.

Na jambore galej so razpenjali takrat že velika trikotna jadra, ki so bila pritrjena na poševnih prečkah in so popolnoma izpodrinila neudobna kvadratna jadra. Genovčani so iznašli za nefe že tako praktično opremo, da so v začetku XIV. stoletja pluli tja do Azorov in tam ustanovili mesto Sv. Jurija.

Zapustimo zdaj to jasno Sredozemsko morje in zaplujmo proti neznanemu meglenemu severu. Čigave so bile te dolge, vitke ladje?

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja ob delavnikih ob 12 — Mesečna naročnina 6 lir, za inozemstvo 15 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40-05 — Podružnica: Novo mesto